

MÜDAFAA-İ MİLLİYE GAZETESİ'NDE YAYIMLANAN ASKERİ TARİH İÇERİKLİ YAZILARIN BİR ANALİZİ

Mikail KOLUTEK*
Emin TÜRKALP**

ÖZ

II. Meşrutiyet döneminin önemli askeri yayın organlarından birisi olan Müdafaa-i Milliye Gazetesi, 10 Mart 1911 [25 Şubat 1326] tarihinde yayın hayatına başlamıştır. Gazetenin hem kurucusu hem de başyazarı Mehmet Zeki Bey olmuştur. Askeri tarih gazetesi olan Müdafaa-i Milliye, Türkçe, Almanca ve Fransızca dillerinde yayın yaparak uluslararası bir nitelik kazanmıştır. Gazetenin hem kuruculuk hem de başyazarlık görevini yerine getiren ve asıl adı George Nelkene Weldberg olan Mehmet Zeki Bey şaşırtıcı biyografik bilgileriyle karşımıza çıkmıştır. Bu sebepten ötürü çalışmada Mehmet Zeki Bey'in kısa bir biyografisine de yer verilmiştir.

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde yayımlanan bu önemli askeri gazetenin içeriğini analiz etmek, gazetede yer alan askeri tarih yazılarının bir değerlendirmesini yapmak ve gazetenin Osmanlı askeri modernleşmesine katkısını ortaya koymak çalışmanın ana amacı olmuştur. Çalışma, Müdafaa-i Milliye Gazetesi'nin 10 Mart 1911-14 Şubat 1912 tarihleri arasında yayınlanan yirmi dört sayısı kapsamında vücuda getirilmiştir. Gazetenin 20 numaralı sayısına ulaşamadığı için bu sayı hariç tutularak değerlendirilmiştir. Gazetede yer alan askeri tarih içerikli yazılar tematik açıdan dört ana başlıkta ele alınmıştır. Sonuç olarak, Müdafaa-i Milliye Gazetesi'nin, Osmanlı askeri basın tarihinde önemli bir yer edindiği, dönemin askeri düşünce yapısını, modernleşme çabalarını ve uluslararası askeri gelişmelere bakış açısını yansıttığı ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Müdafaa-i Milliye Gazetesi, Osmanlı Askeri Basını, Askeri Modernleşme, Mehmed Zeki Bey (George Nelkene Weldberg), II. Meşrutiyet Dönemi

AN ANALYSIS OF ARTICLES CONTAINING MILITARY HISTORY PUBLISHED IN THE NATIONAL DEFENSE NEWSPAPER

ABSTRACT

The National Defense Newspaper, one of the important military publications of the Second Constitutional Era, started its publication life on 10 March 1911 [25 February 1326]. The founder and editor-in-chief of the newspaper was Mehmet Zeki Bey. The military history newspaper National Defense gained an international character by publishing in Turkish, German and French. Mehmet Zeki Bey, who was both the founder and editor-in-chief of the newspaper and whose real name was George Nelkene Weldberg, has come across with surprising biographical information. For this reason, a short biography of Meh- Zeki Bey is also included in the study.

The main purpose of the study is to analyze the content of this important military newspaper published in the last periods of the Ottoman Empire, to evaluate the military history articles in the newspaper and to reveal the contribution of the newspaper to the modernization of the Ottoman military. The study was produced in the twenty-four issues of the National Defense Newspaper published between March 10, 1911 and February 14, 1912. Since the 20th issue of the newspaper could not be accessed, this issue was excluded and evaluated. The articles on military history featured in the newspaper are analyzed under four main thematic headings. As a result, it has been demonstrated that the National Defense Newspaper occupied an important place in the history of the Ottoman military press, reflecting the military thought of the period, modernization efforts, and perspective on international military developments.

Keywords: National Defense Newspaper, Ottoman Military Press, Military Modernization, Mehmed Zeki Bey (George Nelkene Weldberg), II. Constitutional Era

Araştırma Makalesi

Makale Gönderim Tarihi: 14.07.2025

Yayına Kabul Tarihi: 23.12.2025

* Doç. Dr., Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, ORCID ID: 0000-0002-2409-1192, Mikail.kolutek@mku.edu.tr

** Uzman, Dört Yol İlçe Emniyet Müdürlüğü, ORCID ID: 0009-0004-8054-5648, kabistekeemin@gmail.com

Giriş

23 Temmuz 1908 tarihinde II. Meşrutiyet'in ilan edilmesi, basın-yayın organlarının sayı bakımından çoğalmasına da sebep olmuştur. Meşrutiyetin ilan edildiği tarihte resmen yüz yirmi gazete ve dergi yayın hayatındayken bu tarihten yedi ay sonra yedi yüz otuz adet basın-yayın organı faaliyet izni almıştır. Bu basın-yayın organlarından İstanbul merkezli olanların sayısı ise elli ikiden üç yüz yetmiş yediye ulaşmıştır. İlgili gazete ve dergilerin büyük bir kısmı Türkçe yayın yaparken, Arapça, Ermenice, Fransızca ve Rumca gibi dillerde yayın yapmak üzere de imtiyazlar alınmıştır (Yüst, 1995, s. 202). Dönem itibarıyla çok sayıda imtiyaz alınması meşrutiyetle beraber daha önceki zorlukların ortadan kaldırılarak Matbuat Müdürlüğü'ne verilen bir dilekçenin yeterli olması ile de açıklanabilir. Sayısal olarak bu kadar çok imtiyaz alınmasına rağmen ilgili gazete ve dergilerin büyük bir kısmının yayın hayatı kısa sürmüş, tek sayı ile yayın hayatına son verenler hatta yayın hayatına hiç başlamayanlar dahi olmuştur (Gazel vd. 2010, s. 223). İmtiyazlar konusunda yaşanan serbestlikten faydalanarak yayın hayatına giren basın-yayın organlarından askeri alanda olanlar ise en dikkat çekici tür olmuştur. İlgili dönemde askeri alanda yayın yapmak üzere gerekli teşebbüslerde bulunularak yayın hayatına başlamış yirmi beş civarında yazılı basın organı tespit edilmiştir. Bunlardan bazıları düzenli olarak yayın hayatını sürdürebilmişken bazılarının ise ömrü kısa olmuştur (Karaman, 2014, s. 21).

Askeri alanda yayın yapan Müdafaa-i Milliye Gazetesi'nin kurucusu ve başyazarı George Nelkene Weldberg asıl adıyla bilinen, ancak Mehmet Zeki Bey olarak tanınan ilginç bir şahsiyet olmuştur. İngiliz istihbarat raporlarına yansıyan bilgilere göre Mehmet Zeki Bey bir dönem Mısır'da yaşamış, Mısır Karma Mahkemesi tarafından hapse mahkûm edilmiş, bu olayın ardından İstanbul'a kaçmıştır (Özdemir, 2012, s. 160). Kayıtlara göre Mehmet Zeki Bey Müdafaa-i Milliye Gazetesiyle beraber Küçük Resimli Dergi ismiyle bir de dergi çıkarmıştır. Aynı zamanda Tuco isimli bir şirketin sahibi olduğu da tespit edilmiştir. Dikkat çekici bir yaşam öyküsü olan Mehmet Zeki Bey'in Hariciye Nezareti belgelerinde aslen Moldovalı, isminin Neliken olduğu ve köken olarak Berlin Musevisi olduğu kaydedilmiştir. Mısırdaki bir süre yaşayan ve sınır dışı edilen Zeki Bey, Arjantin Boines Aires'de kısa süreliğine kalmış, bu hükümet tarafından siyasi bir göreve tayin edilmiş, şahsi menfaatlerini ön planda tutan bir kişilik olarak tanımlanmıştır. Arjantin hükümetine hafiyelik yaptıktan sonra tabiri caizse kullanım süresi dolan ve buradan da sınır dışı edilen Zeki Bey Arjantin'den Almanya'ya geçmiş ve burada Veldberg lakabını kullanarak hayatına devam etmiştir (BOA.HR.İM.00132.00041.001-014; Karaman, 2015, s. 6239). Mehmet Zeki Bey, gazetecilik faaliyetlerinin yanı sıra mühendislik formasyonuna da sahip olduğunu gazetesinin künyesinde belirtmiştir. Mehmet Zeki Bey'in Zeynep Belkis Hanım isimli bir kızının olduğu, hanımefendinin Osmanlı vatandaşı olmak istediği arşiv belgelerine de yansımıştır (BOA.DH.EUM.ECB.0006.00037. 001-004). Buna rağmen eşi ve varsa diğer aile üyeleriyle ilgili teferruatlı bilgilere tarafımızdan ulaşılammışsa da İstanbul'a yerleştikten sonra Yunan vatandaşı bir hanımefendi ile evlendiği kaydedilmiştir (Asker, 2017, s. 55). Anlaşılan o ki Meşrutiyet'in yarattığı özgürlük ortamından faydalanan Zeki Bey İstanbul'a firari olarak gelmiş, bir mühtedi olarak Mehmet Zeki Bey ismini kullanmıştır. Yayın hayatına devam eden gazete ve dergileri aracılığıyla Türk-Alman iş hayatından ve siyaset dünyasından hatırı sayılır bir çevre edinmiştir. Almanca, Fransızca ve Türkçe gibi dillere hâkim olması iyi bir eğitim aldığı izlenimini doğurmuştur (Asker, 2017, s. 51).

Öte yandan Mehmet Zeki Bey, Osmanlı Devleti'nin modernleşme sürecinde, özellikle askeri alanda yaşanan gelişmeleri yakından takip eden ve bu gelişmeleri Osmanlı kamuoyuna aktaran bir kişilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Müdafaa-i Milliye Gazetesi'ni yayımlayarak, dönemin askeri yayın organlarından birini hayata geçirmiştir. Mehmet Zeki Bey'in yayımladığı Müdafaa-i Milliye Gazetesi, sadece Türkçe değil, aynı zamanda Almanca ve Fransızca dillerinde de yayınlanarak, uluslararası bir nitelik de kazanmıştır. Bu çok dilli yayın politikası, bir yandan Osmanlı Devleti'nde meydana gelen askeri gelişmelerin dünyaya duyurulmasına, diğer yandan da yurtdışında meydana gelen askeri gelişmelerden Osmanlı kamuoyunun haberdar olmasını sağlamıştır. Gazetenin bu çok yönlü yapısı, Mehmet Zeki Bey'in vizyonunun genişliğini ve uluslararası askeri gelişmelere olan ilgisini göstermiştir.

Müdafaa-i Milliye Gazetesi'nde yayımlanan yazılarda genel olarak; Osmanlı Ordusuna dair yabancı yazıların değerlendirilmesi, Fransa, İsviçre, Almanya, Rusya, İtalya, Japonya, Romanya ve Pakistan başta olmak üzere birçok ülkedeki askeri teknolojik gelişmeler ve yine bu orduların işleyiş ve reformlarına dair gelişmelere yer verilmiştir. Bunun dışında Avrupa'daki muhtelif önde gelen silah fabrikalarında imal edilen silah ve toplar hakkında detaylı malumat verilerek askeri teknolojiye dair güncel haberler sunulmuştur.

1. Müdafaa-i Milliye Gazetesi'nin Künyesi ve Yayın Politikası

Müdafaa-i Milliye Gazetesi, II. Meşrutiyet döneminin önemli askeri yayın organlarından biri olarak, 10 Mart 1911 [25 Şubat 1326] tarihinde yayın hayatına başlamıştır. Gazetenin kurucusu ve başyazarı olan George Nelkene Weldberg (Mehmed Zeki Bey), gazetenin ilk sayısında belirtildiği üzere, "Ordu-yı Osmaniye'nin terakki ve tealisine hizmet eder ümidiyle" gazeteyi hayata geçirmiştir. Gazetenin künyesinde "Müdafaa-yı Milliye, Askeri ve Fennî Osmanlı Gazetesidir". "Her on beş günde bir neşr olunur" ifadesi yer almış, başyazarının da "Mehmed Zeki, Mühendis" olduğu belirtilmiştir. Gazetenin birinci sayısında sorumlu müdürün Doktor Rasim Ferid olduğu da kaydedilmiştir (Müdafaa-i Milliye, 25 Şubat 1326, s. 11).

Müdafaa-i Milliye Gazetesi'nin yayın hayatına başladığı dönem, Osmanlı Devleti'nin askeri alanda yoğun bir modernleşme çabası içinde olduğu, uluslararası arenada ise büyük güçlerin silahlanma yarışına girdiği ve I. Dünya Savaşı'nın ayak seslerinin duyulmaya başlandığı bir dönem olmuştur. Bu bağlamda, gazetenin kuruluş amacı ve yayın politikasının, dönemin şartlarına uygun olarak şekillendiği söylenebilir. Gazetenin temel amacı, Osmanlı ordusunun modernleşme sürecine katkıda bulunmak, dünya ordularındaki gelişmeleri Osmanlı kamuoyuna aktarmak ve askeri bilgi birikimini artırmak olarak belirlenmiştir. Gazetenin yayın politikası, ilk sayısında yer alan "Muhterem Okuyuculara" başlıklı yazıda açıkça ortaya konulmuştur. Bu yazıda, gazetenin Türkçe, Almanca ve Fransızca dillerinde yayın yapacağı, Osmanlı subaylarını dünya ordularındaki gelişmelerden haberdar edeceği belirtilmiştir. Ayrıca, askeri bir yayın organı olarak şahsi tartışmalara ve siyasi konulara girilmeyeceği, sadece Osmanlı ordusunun gelişimini ve dünya ordularındaki değişimlerin ele alınacağı vurgulanmıştır. Yazıda şu ifadeler dikkat çekmektedir: "Malumdur ki fenn-i harb yalnız bir orduya ve münhasıran bir millete mahsus olmayub her devlet; diğer hükümetlerin kendi ordularında tatbik ve kabul eyledikleri mevad-ı ale'd-devam tedkik ve kabul-ı tatbik olanlarını intihab eylemeye mecburdur ki her sene harbiye bütçesinin havi olduğu meblağ bundan dolayı kesb-i ehemmiyet eyler" (Müdafaa-i Milliye, 25 Şubat 1326, s. 3).

Gazetenin yayın dilleri, hedef kitlesini ve uluslararası niteliğini göstermesi bakımından önemlidir. Türkçe, Almanca ve Fransızca dillerinde yayın yapan gazete, bir yandan Osmanlı subaylarına hitap ederken, diğer yandan da uluslararası askeri çevrelere ulaşmayı hedeflemiştir. Bu çok dilli yayın politikası, gazetenin yerelde kalmak istemediği, uluslararası bir niteliğe bürünmeye çalışıldığının kanıtı olmuştur. Yayın dillerinin Almanca ve Fransızca olarak seçilmesi, bu dillerin dönemin askeri literatüründeki ağırlığını ve Osmanlı Devleti'nin askeri modernleşme sürecinde Alman-Fransız etkisini yansıtmıştır.

Müdafaa-i Milliye Gazetesi'nin hedef kitlesi, öncelikle Osmanlı ordusunda görev yapan subaylar olmuştur. Gazetenin ilk sayısında yer alan "Zabitana (Subaylara) Davet" başlıklı yazıda, Osmanlı bahriye ve harbiye subaylarından, Osmanlı askeri nizamlarına uygun makaleler göndermeleri rica edilmiştir. Bu çağrı, gazetenin sadece tek taraflı bir bilgi aktarımı değil, aynı zamanda subayların da katkıda bulunabileceği interaktif bir platform olma amacını taşıdığını göstermiştir. Ayrıca, gazetenin şahsiyet ve siyasete taalluk etmemek şartıyla okuyuculardan gelecek makalelere açık olduğu da belirtilmiştir (Müdafaa-i Milliye, 25 Şubat 1326, s. 4).

Gazetenin yayın periyodu, her on beş günde bir olarak belirlenmiştir. Bu periyodik yayın, gazetenin düzenli bir şekilde okuyucularına ulaşmasını ve güncel askeri gelişmeleri takip etmesini sağlamıştır. Gazetenin dağıtım ağı ise, abonelik sistemi üzerinden yürütülmüştür. Gazetenin ilk sayısında yer alan bilgilere göre, Osmanlı toprakları için yıllık abone bedeli 1 Osmanlı lirası, yabancı ülkeler için ise 1 İngiliz lirası olarak belirlenmiştir. Ayrıca, tek sayı fiyatı Osmanlı toprakları için 5 kuruş, yabancı ülkeler için ise 1,25 frank olarak tespit edilmiştir. Abone olmak isteyenlerin, Beyoğlu Galavani Sokağı 14 numarada bulunan gazete idarehanesine veya İstanbul'da Bab-ı Ali Caddesi 46 numarada bulunan "Kütüphâne-i İslam ve Askeri"ye başvurmaları gerektiği belirtilmiştir.

Müdafaa-i Milliye Gazetesi'nin yönetim kadrosu hakkında detaylı bilgi bulunmamakla birlikte, gazetenin başyazarı ve kurucusu olarak Mehmed Zeki Bey öne çıkmaktadır. Gazetenin künyesinde "Ser muharriri: Mehmed Zeki, Mühendis" ifadesi yer almaktadır. Bu ifade, Mehmed Zeki Bey'in mühendislik formasyonuna sahip olduğunu göstermektedir. Gazetenin diğer yazarları hakkında kesin bilgiler olmamakla birlikte, içeriğinden anlaşıldığı kadarıyla, Osmanlı subayları ve yabancı askeri uzmanların yazılarına da yer verilmiştir.

Gazetenin misyonu ve vizyonu, ilk sayısında açıkça ortaya konulmuş bu doğrultuda gazetenin temel misyonu, "Ordu-yı Osmaniye'nin terakki ve tealisine hizmet etmek" olarak belirlenmiştir. Bu misyon doğrultusunda gazete, Osmanlı subaylarını dünya ordularındaki gelişmelerden haberdar etmeyi, askeri teknolojideki yenilikleri aktarmayı ve askeri eğitim konusunda bilgi paylaşımını hedeflemiştir. Gazetenin vizyonu ise, Osmanlı ordusunun modernleşme sürecine katkıda bulunmak, uluslararası askeri gelişmeleri takip etmek ve bu gelişmeleri Osmanlı kamuoyuna aktarmak olarak belirlenmiştir. Gazetede, askeri konuların yanı sıra, özellikle askeri teknoloji, mühendislik ve fen bilimleri alanındaki gelişmelere de yer verilmiştir. Bu bağlamda, gazetenin sadece askeri değil, aynı zamanda bilimsel ve teknolojik bir yayın organı olma özelliği taşıdığı da söylenebilir.

Gazetenin yayın politikasının önemli bir unsuru da şahsi tartışmalardan ve siyasi konulardan uzak durma ilkesi olmuştur. Gazetenin künyesinde "Müdafaa-ı yı Milliye bi'l-hassa askeri olduğundan maksadı terakkiyat-ı askeriyyeye ma'tuf bulunduğundan şahsî tenkidat ve ihtilâfatı

muhtevi mevadı kabul etmez" ifadesi yer almıştır. Bu ifade, gazetenin tamamen askeri ve bilimsel konulara odaklandığını, kişisel tartışmalardan ve siyasi çekişmelerden uzak durmayı hedeflediğini göstermiştir. Bu yaklaşım, gazetenin profesyonel bir askeri yayın organı olma çabasını yansıtmıştır.

2. Müdafaa-i Milliye Gazetesi'nde Yer Alan Askeri Tarih İçerikli Yazıların Tematik Analizi

Müdafaa-i Milliye Gazetesi'nde yer alan askeri tarih içerikli yazılar, içerik ve konu bakımından zengin bir çeşitlilik göstermiştir. Bu yazılar, Osmanlı Ordusu, yabancı ordular, askeri eğitim, askeri teknoloji ve silah sistemleri gibi çeşitli kategorilerde ele alınmıştır. Gazetenin bu çok yönlü içeriği, dönemin askeri düşünce yapısını, modernleşme çabalarını ve uluslararası askeri gelişmelere bakış açısını yansıtmaları bakımından önemlidir. Ayrıca bu yazılar, Osmanlı subaylarına ile kamuoyuna, dünya ordularındaki gelişmeleri takip etme ve karşılaştırma imkânı sunması açısından da değerlidir.

Müdafaa-i Milliye Gazetesi'nde yayımlanan askeri tarih içerikli yazılar, kategorik analizin yanı sıra tematik açıdan da incelenmeyi gerektirmektedir. Bu yazıların tematik analizi, gazetenin askeri düşünce yapısını, modernleşme anlayışını ve dönemin askeri paradigmasını yansıtmaları bakımından önemlidir. Bu bölümde, gazetede yer alan askeri tarih içerikli yazılar; askeri modernleşme ve reform teması, askeri eğitim ve disiplin teması, askeri teknoloji ve silahlanma teması, askeri strateji ve taktik teması olmak üzere dört ana temada incelenmiştir.

2.1. Askeri Modernleşme ve Reform Teması

Müdafaa-i Milliye Gazetesi'nde askeri modernleşme ve reform teması, gazetenin yayın politikasının temel unsurlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Bu tema, Osmanlı Ordusunun modernleşme çabaları, yabancı ordulardaki modernleşme örnekleri ve modernleşmenin getirdiği avantajlar ve zorluklar olmak üzere üç alt başlıkta incelenmiştir.

Osmanlı Ordusunun modernleşme çabaları ile ilgili yazılarda, özellikle II. Meşrutiyet döneminde Harbiye Nazırı Mahmud Şevket Paşa'nın öncülüğünde gerçekleştirilen reform çalışmaları ele alınmıştır. Gazetenin ilk sayısında yer alan "Ordu-yı Osmaniye dair bir ecnebi zabitanın beyanat-ı ciddiyesi" başlıklı yazıda, bir yabancı subayın Osmanlı ordusu hakkındaki değerlendirmelerine yer verilmiştir. Bu yazıda, Harbiye Nazırı Mahmud Şevket Paşa'nın göreve gelmesinden sonra Osmanlı ordusunun büyük bir ilerleme kaydettiği ve Avrupa'nın gelişmiş orduları seviyesine ulaşmak için çok az bir zaman kaldığı belirtilmiştir. Yabancı subay, Mahmud Şevket Paşa'nın en büyük hizmetlerinden birinin, gayet iyi seçilmiş askeri kadro ve kıta komutanlıkları olduğunu vurgulamıştır. Bu yazı, Osmanlı Ordusunun modernleşme sürecindeki liderlik ve yönetim anlayışını yansıtmaları bakımından önemlidir (Müdafaa-i Milliye, 25 Şubat 1326, s. 3).

Osmanlı Ordusunun modernleşme çabalarının bir diğer boyutu da ordunun yapısal reformları olmuştur. Gazetenin 28 Mayıs 1911 tarihli sayısında, dönemin Osmanlı ordusunun mevcut teşkilatı hakkında verilen bilgiler, bu yapısal reformları yansıtmıştır. Bu yazılar, Osmanlı Ordusunun yapısal reformlarını ve modernleşme sürecindeki organizasyonel değişimleri yansıtmaları bakımından dikkat çekicidir (Müdafaa-i Milliye, 15 Mayıs 1327, s. 49).

Yabancı ordulardaki modernleşme örnekleri ile ilgili yazılarda, özellikle Avrupa ve Uzak Doğu ordularındaki reform çalışmaları ve modernleşme süreçleri ele alınmıştır. Örneğin, Fransız, Alman, İsviçre ve Japon ordularındaki modernleşme çabaları, bu orduların yapısal özellikleri, eğitim sistemleri ve teknolojik gelişmeleri detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Bu yazılar, yabancı ordulardaki modernleşme örneklerini Osmanlı subaylarına ve kamuoyuna tanıtmaları bakımından önemlidir.

Modernleşmenin getirdiği avantajlar ve zorluklar ile ilgili yazılarda ise, askeri modernleşmenin olumlu ve olumsuz yönleri, karşılaşılan zorluklar ve çözüm önerileri ele alınmıştır. Örneğin, modern silah ve teçhizatın temini, yeni eğitim metotlarının uygulanması, personel yapısının yeniden düzenlenmesi gibi konularda yaşanan zorluklar ve bu zorlukların aşılması için geliştirilen stratejiler anlatılmıştır. Bu yazılar, askeri modernleşme sürecinin karmaşık doğasını ve bu süreçte karşılaşılan zorlukları anlamak açısından önemli bilgiler sunmuştur.

2.2. Askeri Eğitim ve Disiplin Teması

Müdafaa-i Milliye Gazetesi'nde askeri eğitim ve disiplin teması, ordunun insan kaynağının yetiştirilmesi ve geliştirilmesi konusundaki yaklaşımları yansıtmıştır. Bu tema, askeri eğitimde fiziksel ve zihinsel gelişim, disiplin anlayışı ve uygulamaları, eğitimde yeni yaklaşımlar olmak üzere üç alt başlıkta incelenebilir.

Askeri eğitimde fiziksel ve zihinsel gelişim ile ilgili yazılarda, askeri personelin hem bedensel hem de zihinsel açıdan geliştirilmesine yönelik uygulamalar ve yaklaşımlar ele alınmıştır. Örneğin, 15 Nisan 1911 tarihli dördüncü sayıda, askere hazırlık sürecine dair detaylar ve ideal askeri eğitim sırasında uygulanması gereken eğitim modeli anlatılmıştır. Bu yazıda, askerlik hizmetine ulaşmış gençlerin belli bir askeri disiplinden geçme fikrinin Fransa'nın eski inkılaplarına dayandığı belirtilmiştir. Ayrıca, bu eğitim sürecinin verimli olması için kalifiye eğitimcilerle ihtiyaç duyulduğu vurgulanmıştır. Eğitimlerin içeriği incelendiğinde, genel olarak vücut gücüne dayalı sportif faaliyetlerin ön plana çıktığı görülmektedir. Özellikle jimnastik ve diğer sportif faaliyetlerin askerin bedensel ve ruhsal açıdan diri tuttuğu vurgulanarak, sporun askeri eğitimdeki önemine dikkat çekilmiştir. Bu yazılar, askeri eğitimde fiziksel ve zihinsel gelişimin önemini ve bu alandaki uygulamaları yansıtmaları bakımından dikkat çekicidir (Müdafaa-i Milliye, 2 Nisan 1327, s. 25)

Disiplin anlayışı ve uygulamaları ile ilgili yazılarda, askeri disiplinin temelleri, uygulanma biçimleri ve disiplinin askeri başarıdaki rolü ele alınmıştır. Örneğin, Alman ve Japon ordularındaki disiplin anlayışı ve uygulamaları detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Japon Ordusuna katılacak adayların öncelikle on altı aylık sıkı bir eğitime tabi tutulduktan sonra gerekli eğitimi geçip, istenilen disipline ulaşmaları sağlanmasından bahsedilmiştir. Bu yazılar, farklı ordulardaki disiplin anlayışını ve uygulamalarını karşılaştırmalı bir perspektifle sunması bakımından önemlidir.

Eğitimde yeni yaklaşımlar ile ilgili yazılarda ise, askeri eğitimde uygulanan yeni metotlar, teknikler ve yaklaşımlar ele alınmıştır. Örneğin, Fransız Süvari Tatbikat Mektebi'nde uygulanan eğitim metotları, Alman ordusundaki eğitim yaklaşımları ve Japon ordusundaki yeni uygulamalar detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Bu yazılar, askeri eğitimde uygulanan yeni yaklaşımları ve bu yaklaşımların askeri başarıdaki rolünü anlamak açısından önemli bilgiler sunmaktadır.

2.3. Askeri Teknoloji ve Silahlanma Teması

Müdafaa-i Milliye Gazetesi'nde askeri teknoloji ve silahlanma teması, dönemin teknolojik gelişmelerini ve silahlanma yarışını yansıtmıştır. Bu tema, silah teknolojisindeki gelişmeler, teknolojik üstünlük yarışı, silah sanayii ve üretim politikaları olmak üzere üç alt başlıkta incelenmiştir.

Silah teknolojisindeki gelişmeler ile ilgili yazılarda, dönemin modern silahları, topları, hava ve deniz savaş araçları ve bunların teknik özellikleri ele alınmıştır. Bu yazılar, dönemin silah teknolojisindeki gelişmeleri ve bu gelişmelerin askeri stratejilere etkisini anlamak açısından önemli bilgiler sunmaktadır (Müdafaa-i Milliye, 25 Şubat 1326, s. 10).

Teknolojik üstünlük yarışı ile ilgili yazılarda, büyük güçlerin silahlanma yarışı, teknolojik rekabet ve bu rekabetin uluslararası ilişkilere etkisi ele alınmıştır. Örneğin, 1900'lü yılların başından itibaren I. Dünya Savaşı'nın ayak seslerinin hissedilmesiyle birlikte, tüm dünyada silah sanayisi ve orduların güç gösterilerine dair çalışmaların hız kazandığı belirtilmiştir. Bu bağlamda, özellikle Avrupa merkezli ordu manevralarının ve tatbikatlarının yapıldığı anlatılmıştır. Bu yazılar, dönemin uluslararası askeri rekabetini ve bu rekabetin silah teknolojisindeki gelişmelere etkisini anlamak açısından önemli bilgiler sunmaktadır.

Silah sanayii ve üretim politikaları ile ilgili yazılarda ise, silah üretim süreçleri, üretim politikaları ve silah ticareti ele alınmıştır. Örneğin, Fransa'da yapılan askeri uçak yarışmalarında, Fransa Ordusu'nun uçakların yapımında kullanılan savunma sanayii aletlerinin Fransa'da imal edilmesi şartıyla yarışmaların Fransa'da yapılmasına karar verdiği belirtilmiştir. Bu durum, devletlerin askeri malzeme ve araçların üretiminde avantaj sağlamak için çeşitli yaptırımlara başvurduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Bu yazılar, silah sanayiindeki üretim politikalarını ve bu politikaların uluslararası askeri dengelere etkisini anlamak açısından değerli bilgiler sunmaktadır (Müdafaa-i Milliye, 25 Şubat 1326, s. 11).

2.4. Askeri Strateji ve Taktik Teması

Müdafaa-i Milliye Gazetesi'nde askeri strateji ve taktik teması, savaş sanatının teorik ve pratik boyutlarını yansıtmıştır. Bu tema, savaş stratejileri ve taktikleri, manevra ve tatbikatlar, savaş deneyimleri ve çıkarılan dersler olmak üzere üç alt başlıkta incelenmiştir.

Savaş stratejileri ve taktikleri ile ilgili yazılarda, askeri planlamanın teorik temelleri, strateji geliştirme süreçleri ve taktik uygulamalar ele alınmıştır. Örneğin, 1900'lü yıllar dünya genelinde son model teknolojik silahların peyderpey ortaya çıkmasına paralel olarak, orduların kendi iç dinamiğinde devamlı olarak yeni talim ve tekniklere göre donatıldığı bir sürecin başlangıcı olmuştur. Bu bağlamda, 1904-1905 yılları arasında cereyan eden Rus-Japon Savaşı'nın sonuçlarının ortaya çıkardığı tecrübeler, bu durumu gözlemleyen devletlerin yeni talimatnameler oluşturmalarına sebep olmuştur. Fransa, Almanya ve Rusya bu konuda öncülük etmiştir. Söz konusu talimatnamelerin ana konusu ise, orduların taarruz veya müdafaa durumunun asker kitlesi üzerindeki psikolojik etkileri olmuştur. Taarruz durumundaki bir ordunun manevi açıdan sahip olduğu üstünlük durumuna dikkat çekilerek, bu durumdaki bir ordunun daha kuvvetli olduğu belirtilmiştir. Bu yazılar, dönemin askeri strateji ve taktik anlayışını ve bu anlayışın savaş sanatına etkisini anlamak açısından önemli bilgiler sunmuştur (Müdafaa-i Milliye, 18 Nisan 1327, s. 48).

Manevra ve tatbikatlar ile ilgili yazılarda, askeri birliklerin eğitim amaçlı düzenlediği manevra ve tatbikatlar, bu etkinliklerin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi ele alınmıştır. Örneğin, 1910 yılında İsviçre’de icra edilen manevra, Müdafaa-i Milliye Gazetesi’nin gündem konularından birini oluşturmuştur. Çeşitli süvari birliklerinin İsviçre coğrafyasında tatbik ettikleri bu askeri manevralar, bir nevi orduların güç gösterisi olarak dünya kamuoyuna sunulmuştur. 1910 manevrası, İsviçre ordusunda yer alan birliklerin sahip olduğu her türlü silah ve teçhizat, birliklerin sahip olduğu silahlar ve buna bağlı olarak Avrupa’daki silah sanayisinin erişmiş olduğu seviyeye dair önemli ipuçları barındırmaktadır. Bu sebeple, “1910 Senesi İsviçre’de İcra Edilen Manevra” başlığı altında kaleme alınan yazı, Müdafaa-i Milliye Gazetesi’nin 1. sayısından başlayarak birçok sayısında yazı dizisi şeklinde yayımlanarak İsviçre ordusuna dair birçok bilgi detaylarıyla beraber verilmiştir. Bu yazılar, askeri manevra ve tatbikatların planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi konusunda kıymetli veriler sunmuştur (Müdafaa-i Milliye, 25 Şubat 1326, s. 5).

Savaş deneyimleri ve çıkarılan dersler ile ilgili yazılarda ise, geçmiş savaşların analizi, bu savaşlardan çıkarılan dersler ve bu derslerin askeri doktrinlere etkisi ele alınmıştır. Örneğin, 1904-1905 Rus-Japon Savaşı’nın sonuçlarının analizi ve bu savaştan çıkarılan dersler, dönemin askeri düşünce yapısını etkilemiştir. Bu savaşın sonuçları, özellikle taarruz ve müdafaa stratejilerinin psikolojik boyutlarını ön plana çıkarmış ve bu durum, yeni askeri talimatnamelerin oluşturulmasına sebep olmuştur. Bu yazılar, savaş deneyimlerinin askeri düşünce yapısına etkisini ve bu deneyimlerden çıkarılan derslerin askeri doktrinlere yansımaları anlamak açısından önemli bilgiler sunmuştur (Müdafaa-i Milliye, 15 Eylül ve 1 Teşrin-ievvel 1327, s. 151).

Müdafaa-i Milliye Gazetesi’nde yer alan askeri tarih içerikli yazıların tematik analizi, gazetenin askeri düşünce yapısını, modernleşme anlayışını ve dönemin askeri paradigmalarını yansıtmaları bakımından önemlidir. Bu yazılar, askeri modernleşme ve reform, askeri eğitim ve disiplin, askeri teknoloji ve silahlanma, askeri strateji ve taktik gibi çeşitli temalarda ele alınabilir. Gazetenin bu tematik zenginliği, dönemin askeri düşünce yapısını ve uluslararası askeri gelişmelere bakış açısını anlamak açısından değerli bir kaynak oluşturmıştır.

3. Müdafaa-i Milliye Gazetesi’nin Osmanlı Askeri Modernleşmesine Katkısı

Müdafaa-i Milliye Gazetesi, yayımlandığı dönemde Osmanlı askeri modernleşmesine çeşitli açılardan katkıda bulunmuştur. Bu katkılar, gazetenin içeriği, yayın politikası ve hedef kitlesi göz önünde bulundurulduğunda daha iyi anlaşılabilir. Bu bölümde, gazetenin Osmanlı askeri modernleşmesine katkısı; bilgi aktarımı ve farkındalık oluşturma, yabancı örneklerin tanıtılması ve karşılaştırma imkânı sunma, askeri literatüre katkı, Osmanlı subaylarının eğitime destek, kamuoyu oluşturma ve bilinçlendirme olmak üzere beş alt başlıkta incelenmiştir.

3.1. Bilgi Aktarımı ve Farkındalık Oluşturma

Müdafaa-i Milliye Gazetesi’nin Osmanlı askeri modernleşmesine en önemli katkılarından biri, uluslararası askeri gelişmeler hakkında bilgi aktarımı sağlaması ve bu gelişmeler konusunda farkındalık oluşturmalarıdır. Gazete, Türkçe, Almanca ve Fransızca dillerinde yayın yaparak, bir yandan Osmanlı Devleti’nde meydana gelen askeri gelişmeleri dünyaya duyururken, diğer yandan da yurtdışında meydana gelen askeri gelişmelerden Osmanlı kamuoyunu haberdar etmiştir. Bu bilgi aktarımı, Osmanlı ordusunun modernleşme sürecinde ihtiyaç duyduğu güncel ve doğru bilgilere erişimini sağlamış, böylece modernleşme çabalarına katkıda bulunmuştur (Müdafaa-i Milliye, 25 Şubat 1326, s. 3).

Gazetenin bilgi aktarımı ve farkındalık oluşturma işlevi, özellikle askeri teknoloji, eğitim sistemleri, strateji ve taktikler konusunda öne çıkmıştır. Örneğin, Armstrong Sahra Topları, Fransız Süvari Tatbikat Mektebi, İsviçre'de düzenlenen askeri manevralar, Japon ordusunun eğitim sistemi gibi konularda detaylı bilgiler sunulmuştur. Bu bilgiler, Osmanlı ordusunun modernleşme sürecinde ihtiyaç duyduğu karşılaştırmalı perspektifi sağlamış, böylece reform çalışmalarına yön vermiştir.

Ayrıca gazete, askeri gelişmeleri sadece teknik açıdan değil, aynı zamanda stratejik ve taktik boyutlarıyla da ele almıştır. Örneğin, 1904-1905 Rus-Japon Savaşı'nın sonuçlarının analizi ve bu savaştan çıkarılan dersler, Osmanlı askeri düşünce yapısını etkilemiş ve yeni stratejilerin geliştirilmesine katkıda bulunmuştur. Bu tür analizler, Osmanlı ordusunun modernleşme sürecinde, sadece teknik ve yapısal değil, aynı zamanda düşünsel ve stratejik bir dönüşümü de desteklemiştir (Müdafaa-i Milliye, 15 Eylül ve 1 Teşrin-ievvel 1327, s. 151).

3.2. Yabancı Örneklerin Tanıtılması ve Karşılaştırma İmkânı Sunma

Müdafaa-i Milliye Gazetesi'nin Osmanlı askeri modernleşmesine bir diğer önemli katkısı, yabancı ordulardaki uygulamaları ve sistemleri tanıtması ve bu örneklerle Osmanlı ordusu arasında karşılaştırma imkânı sunmasıdır. Gazete, Fransa, Almanya, İsviçre, Romanya, Japonya gibi ülkelerin askeri teşkilatları, eğitim sistemleri, silah ve teçhizatları hakkında detaylı bilgiler vermiş, böylece Osmanlı subaylarına ve kamuoyuna karşılaştırmalı bir perspektif sunmuştur.

Örneğin, Fransız Süvari Tatbikat Mektebi hakkında verilen bilgiler, Osmanlı süvari birliklerinin eğitim sisteminin geliştirilmesine katkıda bulunmuştur. Benzer şekilde, Alman ordusundaki disiplin anlayışı ve eğitim sistemi, Japon ordusundaki fiziksel ve zihinsel gelişim programları, Romanya'daki askere hazırlık uygulamaları gibi örnekler, Osmanlı ordusunun modernleşme sürecinde ilham kaynağı olmuştur. Bu yabancı örneklerin tanıtılması, Osmanlı ordusunun kendi sistemini değerlendirmesi ve geliştirmesi için bir referans çerçevesi oluşturmuştur. Gazete, sadece başarılı uygulamaları değil, aynı zamanda farklı ülkelerdeki zorlukları ve çözüm stratejilerini de ele alarak, Osmanlı ordusunun benzer sorunlarla karşılaştığında kullanabileceği çözüm önerileri sunmuştur. Ayrıca, gazete, farklı ülkelerdeki askeri sistemleri tanıtırken, bu sistemlerin kültürel, tarihsel ve coğrafi bağlamlarını da göz önünde bulundurmıştır. Bu yaklaşım, Osmanlı ordusunun modernleşme sürecinde, yabancı örnekleri körü körüne taklit etmek yerine, kendi şartlarına ve ihtiyaçlarına uygun bir model geliştirmesine katkıda bulunmuştur.

3.3. Askeri Literatüre Katkı

Müdafaa-i Milliye Gazetesi, Osmanlı askeri literatürüne önemli katkılarda bulunmuştur. Gazete, sadece güncel askeri gelişmeleri aktarmakla kalmamış, aynı zamanda askeri tarih, strateji, taktik, teknoloji ve eğitim konularında kapsamlı yazılar yayımlayarak, Osmanlı askeri literatürünün zenginleşmesine katkıda bulunmuştur.

Gazetenin askeri literatüre katkısı, özellikle askeri terminoloji ve kavramların Türkçeleştirilmesi konusunda öne çıkmıştır. Gazete, yabancı askeri terimleri Türkçe karşılıklarıyla birlikte kullanarak, Osmanlı askeri terminolojisinin gelişmesine katkıda bulunmuştur. Ayrıca, gazete, askeri literatüre yeni eserler kazandırma konusunda da aktif bir rol oynamıştır. Gazete, askeri tarih araştırmacılarının veya ordudaki komuta kademesinin faydalanabileceği güncel

veya yeni yayımlanmış telif eserlere dair haberlere de yer vererek, askeri literatürün takip edilmesini ve zenginleşmesini sağlamıştır. Örneğin, Almanya'nın 1900'lü yıllardaki muharebe teknik ve manevralarını içeren çeşitli kroki ve haritaların yanında, muharebelere ait tatbikat ve harp oyunlarını içeren kanunnameler, Alman ordusundaki askeri okullarda kullanılan tüfek ve el bombalarına dair çalışmalar, Fransa ve Rusya hükümetlerine dair çalışmalar, İtalya, Fransa, İngiltere, Rusya, Türkiye, Japonya, Amerika Birleşik Devletleri ve Brezilya gibi denize kıyısı olan devletlerin bahriye teşkilatına dair bilgiler ile Rus ordusunda kullanılan askeri balonlara dair teknik bilgiler içeren çalışmaların içeriğine dair bilgiler verilerek güncel literatüre dikkat çekilmiştir (Müdafaa-i Milliye, 1 Temmuz 1327, s. 83; Müdafaa-i Milliye, 15 Mayıs 1327, s. 55; Müdafaa-i Milliye, 15 Eylül ve 1 Teşrin-ievvel 1327, s. 157; Müdafaa-i Milliye, 15 Teşrin-ievvel 1327, s. 163).

Bu literatür tanıtımları ve değerlendirmeleri, Osmanlı subaylarının ve askeri araştırmacıların güncel askeri literatürü takip etmelerini ve bu literatürden faydalanmalarını sağlamıştır. Bu durum, Osmanlı askeri düşünce yapısının gelişmesine ve modernleşme sürecinin entelektüel temellerinin güçlenmesine katkıda bulunmuştur.

3.4. Osmanlı Subaylarının Eğitimine Destek

Müdafaa-i Milliye Gazetesi'nin Osmanlı askeri modernleşmesine bir diğer önemli katkısı, Osmanlı subaylarının eğitime ve mesleki gelişimine sağladığı destektir. Gazete, subayların hem teknik bilgilerini hem de genel kültürlerini artırmayı hedefleyen yazılar yayımlayarak, onların mesleki gelişimlerine de katkıda bulunmuştur.

Gazetenin ilk sayısında yer alan "Zabitana (Subaylara) davet" başlıklı yazıda, Osmanlı bahriye ve harbiye subaylarından, Osmanlı askeri nizamlarına uygun makaleler göndermeleri talep edilmiştir. Bu çağrı, gazetenin sadece tek taraflı bir bilgi aktarımı değil, aynı zamanda subayların da katkıda bulunabileceği interaktif bir platform olma amacını taşıdığını göstermektedir. Bu interaktif yapı, subayların hem bilgi alıcısı hem de bilgi üreticisi olarak mesleki gelişimlerine katkıda bulunmuştur.

Gazete, subayların eğitime destek olurken, sadece teknik ve taktik bilgilere değil, aynı zamanda liderlik, etik, disiplin ve genel kültür konularına da yer vermiştir. Örneğin, 1 Mayıs 1911 tarihli dördüncü sayıda yer alan "Hakiki Bir Zabitte Lazım Olan Şey" başlıklı yazıda, bir subayda olması gereken nitelikler ve meziyetler irdelenmiştir. Bu yazıda, subayların barış döneminde kendilerini hem fiziksel hem de zihinsel açıdan geliştirmeleri gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, subayların kendi askeri teşkilatlarına dair temel eserleri incelemelerinin yanında, çağdaş devletlerin askeri teşkilatlarını ele alan talimatnameleri kendi dillerinde anlayabilecek şekilde dil bilgisine sahip olmaları gerektiği belirtilmiştir. Bu tür yazılar, subayların sadece teknik bilgilerini değil, aynı zamanda liderlik vasıflarını ve genel kültürlerini de geliştirmelerine katkıda bulunmuştur (Müdafaa-i Milliye, 18 Nisan 1327, s. 38).

Ayrıca, gazete, subayların yabancı dil öğrenmelerini teşvik etmiş ve bu konuda destek sağlamıştır. Gazetenin Türkçe, Almanca ve Fransızca dillerinde yayın yapması, subayların bu dillerdeki askeri literatürü takip etmelerini ve dil becerilerini geliştirmelerini sağlamıştır. Bu durum, Osmanlı subaylarının uluslararası askeri gelişmeleri doğrudan kaynaklarından takip etmelerine ve bu gelişmeleri Osmanlı ordusuna adapte etmelerine katkıda bulunmuştur.

3.5. Kamuoyu Oluşturma ve Bilinçlendirme

Müdafaa-i Milliye Gazetesi'nin Osmanlı askeri modernleşmesine son derece önemli katkısı, askeri konularda kamuoyu oluşturma ve toplumu bilinçlendirmesi olmuştur. Gazete, sadece askeri personele değil, aynı zamanda genel okuyucu kitlesine de hitap ederek, askeri konularda toplumsal farkındalık ve destek oluşturmıştır.

Gazetenin ilk sayısında yer alan yazılarda, Osmanlı toplumunda yer alan ahalinin ordu ile çalışarak meydana gelebilecek zorluklara karşı mücadele etmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu vurgu, ordunun modernleşme sürecinde toplumsal desteğin önemini göstermiştir. Gazete, askeri konuları genellikle teknik detaylarla boğmadan, anlaşılır bir dille anlatarak, genel okuyucu kitlesinin de bu konuları takip etmesini ve anlamasını sağlamıştır.

Ayrıca, gazete, askeri başarıların ve gelişmelerin topluma duyurulmasında da önemli bir rol oynamıştır. Örneğin, Harbiye Nazırı Mahmud Şevket Paşa'nın öncülüğünde gerçekleştirilen reform çalışmaları ve bu çalışmaların olumlu sonuçları, gazete aracılığıyla kamuoyuna duyurulmuştur. Bu durum, askeri modernleşme çabalarına toplumsal destek sağlanmasına katkıda bulunmuştur.

Gazete, aynı zamanda, askeri konularda yanlış bilgilerin düzeltilmesi ve doğru bilgilerin yayılması konusunda da aktif bir rol oynamıştır. Özellikle yabancı basında Osmanlı ordusu hakkında çıkan haberlerin değerlendirilmesi ve gerektiğinde düzeltilmesi, gazetenin önemli işlevlerinden biri olmuştur. Bu durum, Osmanlı ordusunun hem iç hem de dış kamuoyundaki imajının doğru bir şekilde yansıtılmasına katkıda bulunmuştur. Müdafaa-i Milliye Gazetesi, bilgi aktarımı ve farkındalık oluşturma, yabancı örneklerin tanıtılması ve karşılaştırma imkânı sunma, askeri literatüre katkı, Osmanlı subaylarının eğitime destek, kamuoyu oluşturma ve bilinçlendirme gibi çeşitli açılardan Osmanlı askeri modernleşmesine katkıda bulunmuştur. Gazetenin bu çok yönlü katkısı, Osmanlı ordusunun modernleşme sürecinde önemli bir rol oynamış ve bu sürecin hem teknik hem de düşünsel boyutlarını desteklemiştir.

Sonuç ve Değerlendirme

Müdafaa-i Milliye Gazetesi, II. Meşrutiyet döneminin önemli askeri yayın organlarından biri olarak, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde askeri modernleşme sürecine katkıda bulunmuş, dünya ordularındaki gelişmeleri Osmanlı kamuoyuna aktarmış ve askeri bilgi birikiminin artmasını sağlamıştır. Gazete, yayın hayatına başlamasından itibaren ve Türkçe, Almanca ve Fransızca dillerinde yayın yaparak, uluslararası bir nitelik kazanmıştır. Bu çok dilli yayın politikası vesilesiyle Osmanlı Devleti'nde meydana gelen askeri gelişmeleri dünyaya duyurmuştur. Gazetede yapılan haberler yurtdışında meydana gelen askeri gelişmelerin Osmanlı kamuoyunda duyurulmasına da aracılık etmiştir.

Gazetede yer alan askeri tarih içerikli yazılar, içerik ve konu bakımından zengin bir çeşitlilik göstermiştir. Osmanlı Ordusu ile ilgili yazılarda, ordunun yapısı ve teşkilatı, Osmanlı Ordusuna dair yabancı değerlendirmeler ve Osmanlı Ordusundaki reform çalışmaları ele alınmıştır. Yabancı ordular ile ilgili yazılarda, özellikle Fransa, Almanya, İsviçre, Romanya ve Japonya gibi ülkelerin askeri teşkilatları, eğitim sistemleri, silah ve teçhizatları incelenmiştir. Askeri eğitim ile ilgili yazılarda, askeri okullar ve eğitim kurumları, eğitim metotları ve uygulamaları, askeri

personelin yetiştirilmesi konuları ele alınmıştır. Askeri teknoloji ve silah sistemleri ile ilgili yazılarda ise, ateşli silahlar ve toplar, hava araçları ve deniz kuvvetleri, askeri mühendislik ve istihkâm konuları incelenmiştir.

Askeri modernleşme ve reform temasında, Osmanlı Ordusunun modernleşme çabaları, yabancı ordulardaki modernleşme örnekleri ve modernleşmenin getirdiği avantajlar ve zorluklar ele alınmıştır. Askeri eğitim ve disiplin temasında, askeri eğitimde fiziksel ve zihinsel gelişim, disiplin anlayışı ve uygulamaları, eğitimde yeni yaklaşımlar incelenmiştir. Askeri teknoloji ve silahlanma temasında, silah teknolojisindeki gelişmeler, teknolojik üstünlük yarışı, silah sanayii ve üretim politikaları ele alınmıştır. Askeri strateji ve taktik temasında ise, savaş stratejileri ve taktikleri, manevra ve tatbikatlar, savaş deneyimleri ve çıkarılan dersler incelenmiştir.

Müdafaa-i Milliye Gazetesi, Osmanlı askeri modernleşmesine çeşitli açılardan katkıda bulunmuştur. Bu katkılar; bilgi aktarımı ve farkındalık oluşturma, yabancı örneklerin tanıtılması ve karşılaştırma imkânı sunma, askeri literatüre katkı, Osmanlı subaylarının eğitimine destek, kamuoyu oluşturma ve bilinçlendirme olmak üzere beş alt başlıkta incelenmiştir. Gazetenin bu çok yönlü katkısı, Osmanlı ordusunun modernleşme sürecinde önemli bir rol oynamış ve bu sürecin hem teknik hem de düşünsel boyutlarını desteklemiştir.

Gazetenin bilgi aktarımı ve farkındalık oluşturma işlevi, özellikle askeri teknoloji, eğitim sistemleri, strateji ve taktikler konusunda öne çıkmaktadır. Gazete, yabancı ordulardaki uygulamaları ve sistemleri tanıtarak, Osmanlı subaylarına ve kamuoyuna karşılaştırmalı bir perspektif sunmuştur. Ayrıca, gazete, askeri literatüre yeni eserler kazandırma konusunda da aktif bir rol oynamış, Osmanlı subaylarının eğitimine ve mesleki gelişimine destek sağlamış, askeri konularda kamuoyu oluşturmuş ve toplumu bilinçlendirmiştir.

Gazetenin dönemin askeri düşünce yapısını yansıtmaya biçimi, özellikle askeri modernleşme, eğitim, teknoloji ve strateji konularındaki yaklaşımında görülmüştür. Gazete, bu konularda sadece bilgi aktarmakla kalmamış, aynı zamanda analitik bir yaklaşımla bu bilgileri değerlendirmiş ve Osmanlı ordusunun ihtiyaçları doğrultusunda yorumlamıştır. Bu analitik yaklaşım, gazetenin sadece bir haber kaynağı değil, aynı zamanda bir düşünce platformu olma özelliğini de yansıtmıştır.

Günümüz askeri tarih çalışmaları açısından Müdafaa-i Milliye Gazetesi, dönemin askeri düşünce yapısını, modernleşme çabalarını ve uluslararası askeri gelişmelere bakış açısını anlamak için önemli bir kaynak oluşturmıştır. Gazete, II. Meşrutiyet döneminin askeri basın tarihine ışık tutması, dönemin askeri terminolojisini yansıtmaya ve askeri düşünce yapısını ortaya koyması bakımından değerli bir birincil kaynak olmuştur. Ayrıca, gazete, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerindeki askeri modernleşme çabalarını ve bu çabaların uluslararası bağlamını anlamak için de önemli bilgiler sunmuştur.

KAYNAKÇA

Başkanlık Osmanlı Arşivi

Dahiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye Ecânib Kalemi

BOA. DH. EUM. ECB. 0006. 00037. 001-004.

Hariciye Nezareti İstanbul Murahhaslığı

BOA.HR.İM.00132.00041.001-013.

Telif ve Tetkik Eserler

- ASKER, A. (2017). "Erken Cumhuriyet Döneminde Siyaset-Ticaret-Medya Üçgeninde Bir Gazeteci: Mehmed Zeki Bey". *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*. XXXII/94: 49-94.
- GAZEL, A. A.-Ş. Ortak, (2010). İkinci Meşrutiyet'ten 1927 Yılına Kadar Yayın İmtiyazı Alan Gazete ve Mecmualar (1908-1927). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. VII/1: 223-256.
- KARAMAN, M.A. (2014). II. Meşrutiyet Dönemi Osmanlı Askeri Matbu ve Siyasi Hayattaki Rolü. Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- KARAMAN, M.A. (2015). "George Nelkene Weldberg (Mehmed Zeki Bey)'in Müdafaa-i Milliye Gazetesi ve Balkanlar". *Yeni Türkiye*, XXI/70: 6239-6247.
- ÖZDEMİR, B. (2012). *İngiliz İstihbarat Raporlarında Fişlenen Türkiye*. İstanbul: Yeditepe Yayınları.
- TÜRKALP, E. (2022). *Müdâfaa-i Milliye Gazetesi Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (1-24 Sayı)*. Hatay: Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- YUST, K. (1995). *Kemalist Anadolu Basını*. Haz. Orhan Koloğlu. Ankara: Çağdaş Gazeteciler Derneği Yayınları.

Sürelî Yayınlar

- Müdâfaa-i Milliye, S. 1, 25 Şubat 1327 [10 Mart 1911].
- Müdâfaa-i Milliye, S. 2, 19 Mart 1327 [1 Nisan 1911].
- Müdâfaa-i Milliye, S. 3, 2 Nisan 1327 [15 Nisan 1911].
- Müdâfaa-i Milliye, S. 4, 18 Nisan 1327 [1 Mayıs 1911].
- Müdâfaa-i Milliye, S. 5, 15 Mayıs 1327 [28 Mayıs 1911].
- Müdâfaa-i Milliye, S. 6, 1 Haziran 1327 [14 Haziran 1911].
- Müdâfaa-i Milliye, S. 7, 1 Temmuz 1327 [14 Temmuz 1911].
- Müdâfaa-i Milliye, S. 8, 1 Teşrin-i sâni 1327 [14 Kasım 1911].
- Müdâfaa-i Milliye, S. 9, 19 Temmuz 1327 [1 Ağustos 1911].
- Müdâfaa-i Milliye, S. 10, 1 Ağustos 1327 [14 Ağustos 1911].
- Müdâfaa-i Milliye, S. 11, 15 Ağustos 1327 [28 Ağustos 1911].
- Müdâfaa-i Milliye, S. 12, 1 Eylül 1327 [14 Eylül 1911].
- Müdâfaa-i Milliye, S. 13-14, 15 Eylül-1 Teşrin-i Evvel 1327 [28 Eylül-14 Ekim 1911].
- Müdâfaa-i Milliye, S. 15, 1 Teşrin-i Evvel 1327 [28 Ekim 1911].
- Müdâfaa-i Milliye, S. 16, 15 Teşrin-i Evvel 1327 [14 Kasım 1911].

Müdâfaa-i Milliye, S. 17-18, 1-15 Kanun-ı Evvel 1327 [14-28 Aralık 1911].

Müdâfaa-i Milliye, S. 19, 1 Kanun-ı Sani 1327 [14 Ocak 1911].

Müdâfaa-i Milliye, S. 21-22, 15 Kanun-ı Sani 1327 [28 Ocak 1911].

Müdâfaa-i Milliye, S. 23-24, 1 Şubat 1327 [14 Şubat 1911].

EXTENDED ABSTRACT

The developments and modernization efforts in the military field in the last periods of the Ottoman Empire constituted one of the most important elements of the state's struggle to survive. During this period, various publications emerged to follow developments in the military field, to convey innovations in world armies to the Ottoman public, and to increase military knowledge. One of these publications, the National Defense Newspaper, attracted attention as a newspaper that closely followed the military developments of the period, contributed to the modernization process of the Ottoman army, and served as a source for military history.

As one of the important military publications of the Second Constitutional Era, the National Defense Newspaper aimed to contribute to the modernization process of the Ottoman army, to convey developments in world armies to the Ottoman public, and to increase military knowledge. The newspaper's multilingual publication policy, international character, military and scientific content, and the principle of avoiding personal discussions and political issues were shaped in accordance with the conditions of the period and ensured that the newspaper acquired an important place in the history of the Ottoman military press.

The basic mission of the newspaper was determined as "to serve the progress and advancement of the Ottoman Army." In line with this mission, the newspaper aimed to inform Ottoman officers about developments in world armies, to convey innovations in military technology, and to share information on military training. The vision of the newspaper was to contribute to the modernization process of the Ottoman army, to follow international military developments and to convey these developments to the Ottoman public.

The importance of the National Defense Newspaper in the history of the Ottoman military press is closely related to the newspaper's multilingual publication policy, international character, military and scientific content, and its principle of avoiding personal discussions and political issues.

Another important element of the newspaper's publication policy was the aim of closely following international military developments and conveying these developments to the Ottoman public. The first issue of the newspaper included a detailed article about the French Cavalry Drill School and also provided information about the military maneuvers carried out in Switzerland in 1910. These articles show that the newspaper closely followed international military developments and aimed to convey these developments to Ottoman officers.

The articles in the newspaper were examined in four main categories: articles about the Ottoman Army, articles about foreign armies, articles about military training, and articles about military technology and weapon systems. This categorical analysis provides important information in understanding the newspaper's approach to military historiography and the military mindset of the period.

Thematic analysis of the articles on military history in the newspaper is important in terms of reflecting the newspaper's military thought structure, understanding of modernization and military paradigms of the period. These articles were examined under four main themes: military modernization and reform, military training and discipline, military technology and armament, and military strategy and tactics. This thematic analysis provides valuable information in understanding the newspaper's military mindset and its perspective on international military developments.

The National Defense Newspaper, as one of the important military publications of the Second Constitutional Era, has an important place in the history of the Ottoman military press. In line with the vision of the newspaper's founder and editor-in-chief, George Nelkene Weldberg (Mehmed Zeki Bey), the newspaper contributed to the modernization process of the Ottoman army, conveyed developments in world armies to the Ottoman public, and increased military knowledge. The articles on military history in the newspaper constitute an important source in terms of reflecting the military thought structure of the period, modernization efforts and perspective on international military developments. These articles have also constituted a valuable reference point for contemporary military history studies.